

Jätku-uuring

„Eesti keele kui teise keele õpetamine lasteaias 2005/2006”

Koostajad: Lea Maiberg, Maibi Rikker

Sisukord:

1. Sissejuhatus	3
2. Valimi ja metoodika tutvustus	4
3. Lasteasutuste juhatajate küsitluse tulemused	6
4. Lasteasutuste eesti keele kui teise keele õpetajate küsitluse tulemused	16
5. Järeldused	32
6. Soovitused	35
7. Lisa nr 1 Küsitluse saanud ja sellele vastanud lasteasutused	37

I Sissejuhatus

2002 aastal viis Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse (MEIS) Haridusprogrammide Keskus läbi uuringu eesti keele kui teise keele õpetamisest lasteaedades. See uuringuga saab tutvuda MEIS-i kodulehel www.meis.ee. 2005 aastal tellis Haridusprogrammide Keskus jätku-uuringu. Jätku-uuring „Eesti keele kui teise keele õpetamine lasteaias“ viidi läbi Eesti Keele Kui Teise Keele Õpetajate Liidu (EKTKÕL) tegevussuuna "Keeleõpetus lasteaias" töörühma liikmete Lea Maibergi ja Maibi Rikkeri poolt ajavahemikus oktoober 2005 – juuni 2006.

Uuringu eesmärgiks oli välja selgitada eesti keele kui teise keele õpetamise olukord Eesti koolieelsetes lasteasutustes 2005/2006 õppeaastal, sealhulgas:

- välja selgitada ja kaardistada eesti keelt kui teist keelt õpetavad lasteaiad
- välja selgitada ja kaardistada eesti keelt kui teist keelt õpetavad õpetajad
- välja selgitada eesti keele kui teise keele õpetamiseks kasutatavad õppematerjalid
- teada saada ja kaardistada õpetajate ettepanekud ja soovitused õppematerjalide edaspidiseks koostamiseks ja täienduskoolitusprogrammide väljatöötamiseks või olemasolevate programmide täiendamiseks

Tabel kaardistatud andmetega jääb EKTKÕL tegevussuuna "Keeleõpetus lasteaias" töörühma edasise tegevuse kavandamise aluseks.

II Valimi ja metoodika tutvustus

Uurimismeetodina kasutati ankeetküsitlust. Ankeet koosnes kahest osast. Esimene osa, mis koosnes 12 küsimusest, puudutas eesti keele õppe korraldust ning selle täitsid lasteaiajuhatajad. Teine osa oli mõeldud täitmiseks lasteaias eesti keele kui teise keele õpetajate poolt, et saada informatsiooni nende hariduse, kvalifikatsiooni ja muude näitajate ning eesti keele kui teise keele õpetamisel kasutatavate õppematerjalide kohta. Õpetajatele esitati 23 küsimust.

Ankeetide väljasaatmisel võeti aluseks haridus- ja teadusministeeriumi 2004 aasta andmed vene ja vene-eesti õppekeelelasteasutuste kohta. 2004 aasta andmete järgi oli Eestis kokku 599 koolieelset lasteasutust, neist 497 lasteaeda ja 69 lasteaed/algkooli.

Haridus- ja teadusministeeriumi andmetest nähtus, et kõige rohkem vene õppekeelelasteasutusi, 59, asub Harjumaal (sh Tallinnas 52), neist 3 on lasteaed-algkoolid Tallinnas. Järgmisena Ida-Virumaal, 46 lasteaeda. Muus piirkonnas (Jõgevamaal 2, Läänemaal 1, Lääne-Virumaal 3, Pärnumaal 4, Tartumaal 7 ja Valgamaal 2) on 17 vene õppekeelelasteaeda, 1 lasteaed-algkool Jõgevamaal Mustvees ja 1 lasteaed-algkool Läänemaal Haapsalus.

Ankeedid saadeti välja 124-le teadaolevale vene ja vene-eesti õppekeelelasteasutusele, neist 121 lasteaedale (3-le eralasteaiale ja 1-le erivajadustega laste lasteaiale) ja 5 lasteaed-algkoolidele.

Vastuseid laekus 86 lasteasutuse juhilt: Harjumaalt laekus 39 vastust, Ida-Virumaalt 35 vastust ja muust piirkonnast 12 vastust. Andmed ankeedi saanute ning vastanud ja vastamata lasteasutuste kohta on esitatud lisas 1 „Küsitluse saanud ja sellele vastanud lasteasutused“.

38 lasteasutust ei vastanud järgnevatel põhjustel:

- 3 lasteasutust põhjusel, et lasteasutuse töökeel on eesti keel (Tallinna Kopli lasteaed, Kunda lasteaed Kelluke, Rakvere lasteaed Kungla)
- 1 lasteasutus põhjusel, et tegeleb puuetega lastega ja eesti keele õpet ei toimu (Tallinna lasteaed Õunake)
- 1 lasteasutus põhjusel, et kaks lasteaeda ühinesid (Tallinna Pallasti lasteaed liitus Tallinna Asunduse lasteaiaga ja kannab nime Tallinna Asunduse lasteaed)
- 1 lasteaed põhjusel, et lasteasutuses on ainult keelekümbalusmetoodika alusel töötavad rühmad ja kogu eesti keele õpet ja metoodikat puudutavad materjalid saadakse Keelekümbaluskeskusest (Tartu lastepäevakodu Mõmmik)
- 32 lasteasutust jättis vastamata teadmata põhjusel

Esines ka ankeete, milles osadele küsimustele oli jäetud vastamata.

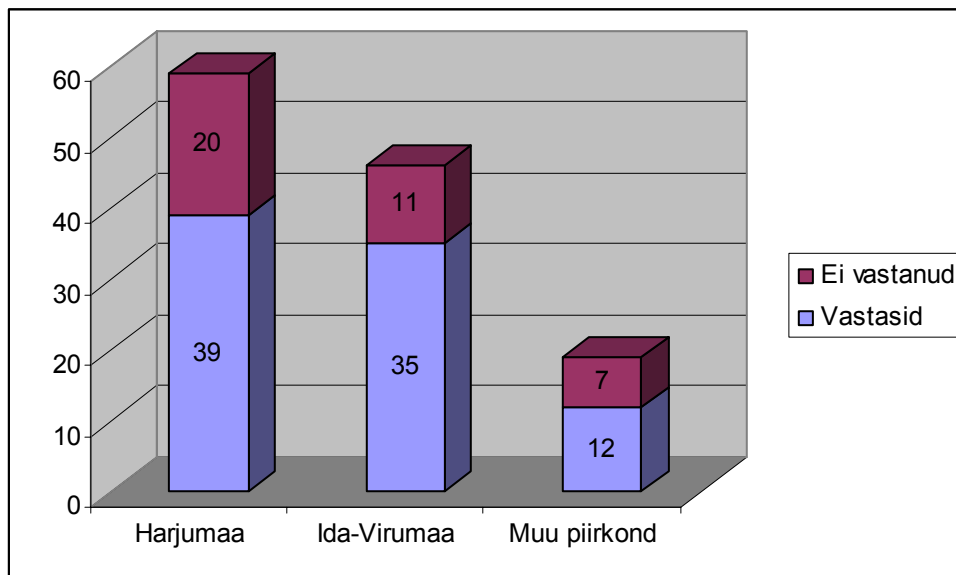
Lisaks 86-le vastanud lasteasutusele tagastasid ankeetvastused 5 lasteasutuse juhatajad, kes olid jätnud täitmata lasteasutuse nime ja aadressi puudutavad küsimused. Seetõttu ei saanud nende lasteasutuste juhatajate vastuseid analüüsi koostamisel kasutada. Küll aga lülitusid analüüsi nende lasteasutuste õpetajate poolt täidetud ankeedid, välja arvatud küsimuste osas, mis puudutasid õpetajate jaotust maakonniti.

Kuna lasteasutustes on tihti rohkem kui üks eesti keele kui teise keele õpetaja, siis õpetajate ankeetidele saadi 97 vastust.

Seega on ankeetküsitluse vastuste analüüsi aluseks 86 lasteasutuse juhataja ning 97 eesti keele õpetaja poolt täidetud ankeedid.

Tabel 2.1. Vastanud lasteasutused piirkonniti

Piirkond	Lasteasutuste arv	Vastanute arv	Vastamata	Vastanute % piirkonna eeldatavatest vene õppekeelega lasteasutustest
Harjumaa	59	39	20	66%
Ida-Virumaa	46	35	11	76%
Muu piirkond	19	12	7	63%
Kokku	124	86	38	69%

III Lasteaedade juhatajate küsitluse tulemused

124-st ankeetküsimustiku saanud koolieelsest lasteasutusest tagastas täidetud küsimustiku 86 lasteasutuse juhatajat.

1. Küsimusele „Millised eesti keele õpperühmad on Teie lasteaias moodustatud laste koduse keele järgi?“ vastamiseks anti alljärgnevad vastusevariandid:

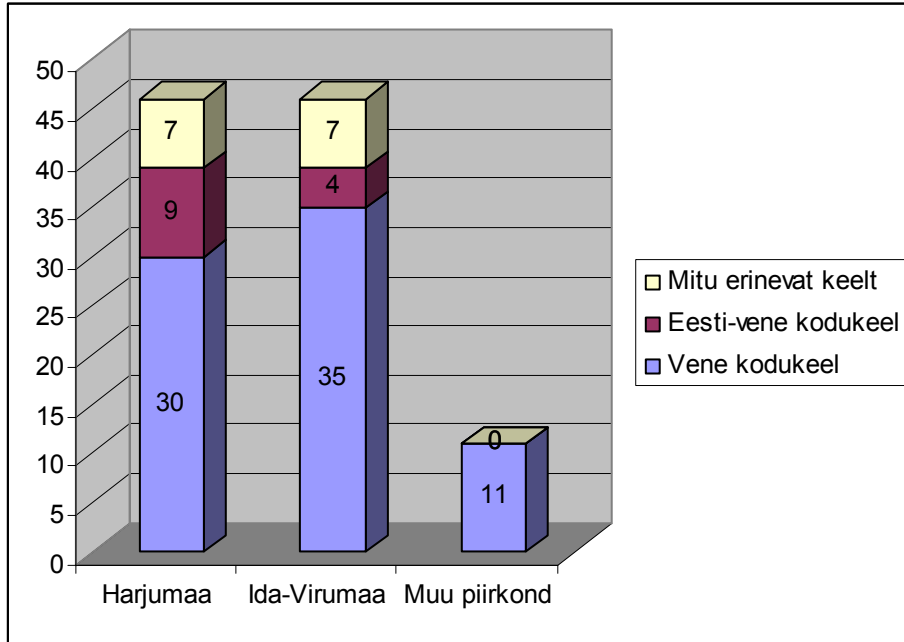
1. vene kodukeelega laste õpperühmad
2. vene-ja eesti kodukeelega laste õpperühmad
3. mitme erineva kodukeelega sh eesti keel laste õpperühmad
4. mitme erineva kodukeelega va eesti keel laste õpperühmad

Õpperühmad jaotumist laste koduse keele järgi märgiti järgmiselt:

- vene kodukeelega laste õpperühmi 76, neist Harjumaal 30, Ida Virumaal 35 ja muus piirkonnas 11
- vene- ja eesti kodukeelega laste õpperühmi 13, neist Harjumaal 9 ja Ida Virumaal 4
- mitme erineva kodukeelega (sh eesti keel) laste õpperühmi Harjumaal 7 ja Ida Virumaal 7
- mitme erineva kodukeelega lapsed (va eesti keel) õpperühmi ei esinenud

Tabel 3.1. Eesti keele õpperühmad laste koduse keele järgi

Piirkond	Vene kodukeel	Vene/eesti kodukeel	Mitu erinevat kodukeelt sh eesti keel
Harjumaa	30	9	7
Ida-Virumaa	35	4	7
Muu piirkond	11	0	0
Kokku	76	13	14

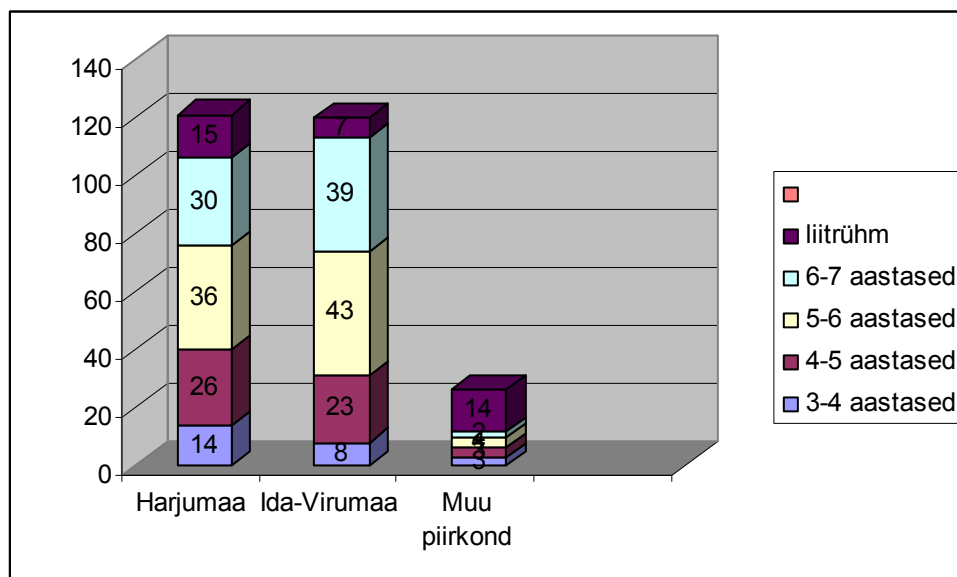

2. Vastustest küsimusele „Missuguses vanuses laste eesti keele õpperühmad töötavad Teie lasteaias?“ selgus järgmine eesti keelt õppivate rühmade vanuseline jaotus:

- 3–4 aastaste laste rühmi märgiti kokku 25, neist Harjumaal 14, Ida Virumaal 8 ja muus piirkonnas 3
- 4–5 aastaste laste rühmi märgiti kokku 52, neist Harjumaal 26, Ida-Virumaal 23 ja muus piirkonnas 3
- 5–6 aastaste laste rühmi märgiti kokku 83, neist Harjumaal 36, Ida-Virumaal 43 ja muus piirkonnas 4
- 6–7 aastaste laste rühmi märgiti kokku 71, neist Harjumaal 30, Ida-Virumaal 39 ja muus piirkonnas 2
- liitühma laste rühmi märgiti kokku 36, neist Harjumaal 15, Ida-Virumaal 7, muus piirkonnas 14

Tabel 3.2. Eesti keele õppe rühmade vanuseline jaotus piirkonniti

Piirkond	3–4 aastased	4–5 aastased	5–6 aastased	6–7 aastased	Liitühm
Harjumaa	14	26	36	30	15
Ida-Virumaa	8	23	43	39	7
Muu piirkond	3	3	4	2	14
Kokku	25	52	83	71	36

3. Küsimusele „**Kas erinevates rühmades eesti keele õpetamisel on mingisuguseid erinevusi?**“ esitati vähe vastuseid. Neist selgus, et vastanud lasteasutustes on igale vanuserühmale koostatud eakohane õppeprogramm, mis on kooskõlas alushariduse raamõppekava eesti keele kui teise keele osaga.

4. Küsimusele „**Milline on eesti keele õppe korralduse peamine vorm Teie lasteasutuses?**“ antud vastustest selgus, et lasteaedades õpetatakse eesti keelt järgmiste õppevormide kaudu:

- **tavaõpe** – alushariduse raamõppekava eesti keele kui teise keele osa alusel toimuv spetsiaalne keeleõpe (2–5) korda nädalas, mis on võimaluse korral integreeritud muude õppetegevustega
- **keelekümblus** – õppevorm, kus eestikeelse õppe maht ületab poole kogu õppe mahust, 5 aastased lapsed alustavad eesti keeles õppimist igapäevaste tegevuste ja mängu käigus, õpetaja räägib ainult eesti keeles
- **kakskeelne õpe** – õppevorm, kus üks õpetaja suhtleb lastega nende emakeeles ja teine õpetaja eesti keeles

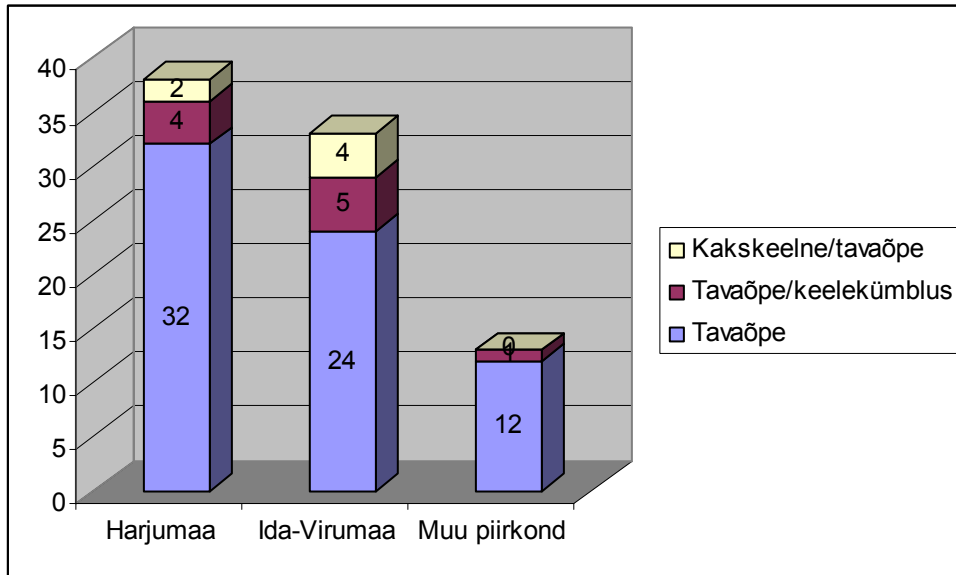
Lasteasutustes on sageli korraga mitu õppevormi kasutuses, näiteks kui osades rühmades toimub keeleõpe keelekümblusmetoodika alusel, siis selle lasteasutuse teistes rühmades toimub eesti keele õpe tavaõppe programmi alusel. Samuti on lasteaedades, kus kasutatakse kakskeelset õpet rühmad, mis töötavad tavaõppe programmi alusel.

Erinevate õppevormide kasutamine lasteasutustes toimub järgmiselt:

- tavaõppe programmi alusel töötab 68 lasteaeda, neist Harjumaal 32, Ida-Virumaal 24 ja muus piirkonnas 12
- tavaõppe ja keelekümblusmetoodika alusel töötab 10 lasteaeda, neist Harjumaal 4, Ida-Virumaal 5 ja muus piirkonnas 1
- kakskeelse õppe ja tavaõppe programmi alusel töötab 6 lasteaeda, neist Harjumaal 2, Ida-Virumaal 4

Tabel 3.3. Õppevormide jaotus maakonniti

Piirkond	Tavaõpe	Tavaõpe/keelekümblus	Kakskeelne õpe/tavaõpe
Harjumaa	32	4	2
Ida-Virumaa	24	5	4
Muu piirkond	12	1	0
Kokku	68	10	6

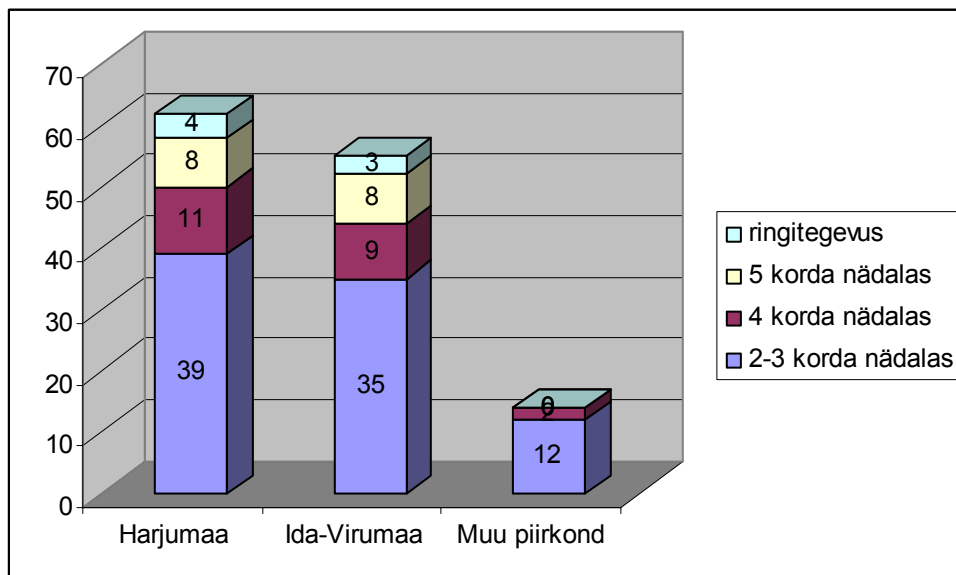

5. Küsimusele „Kas erinevates rühmades eesti keele õpetamisel on mingisuguseid erinevusi?“ antud vastustest selgus, et reeglina toimuvad eesti keele õppe tegevused **2–3 korda nädalas**. Osades lasteasutustes on eesti keele õppe mahtu vanemas või koolieelses rühmas suurendatud, tegevuste toimumine jaguneb järgmiselt:

- **5 korda nädalas** toimuvad eesti keele õppe tegevused 16 lasteasutuses, neist Harjumaa 8, Ida-Virumaal 8 lasteasutuses
- **4 korda nädalas** toimuvad eesti keele õppe tegevused 22 lasteasutuses, neist Harjumaa 11, Ida-Virumaal 9 ja muus piirkonnas 2 lasteasutuses
- **ringitegevusi** viiakse läbi 7 lasteasutuses, neist Harjumaa 4, Ida-Virumaal 3 lasteasutuses
- **2-3 korda nädalas** toimuvad eesti keele õppe tegevused 86 lasteasutuses, neist Harjumaa 39, Ida-Virumaal 35 ja muus piirkonnas 12 lasteasutuses

Tabel 3.4. Eesti keele õppe tegevuste läbiviimise sagedus lasteaedades

Piirkond	2–3 korda nädalas	4 korda nädalas	5 korda nädalas	ringitegevus
Harjumaa	39	11	8	4
Ida-Virumaa	35	9	8	3
Muu piirkond	12	2	0	0
Kokku	86	22	16	7

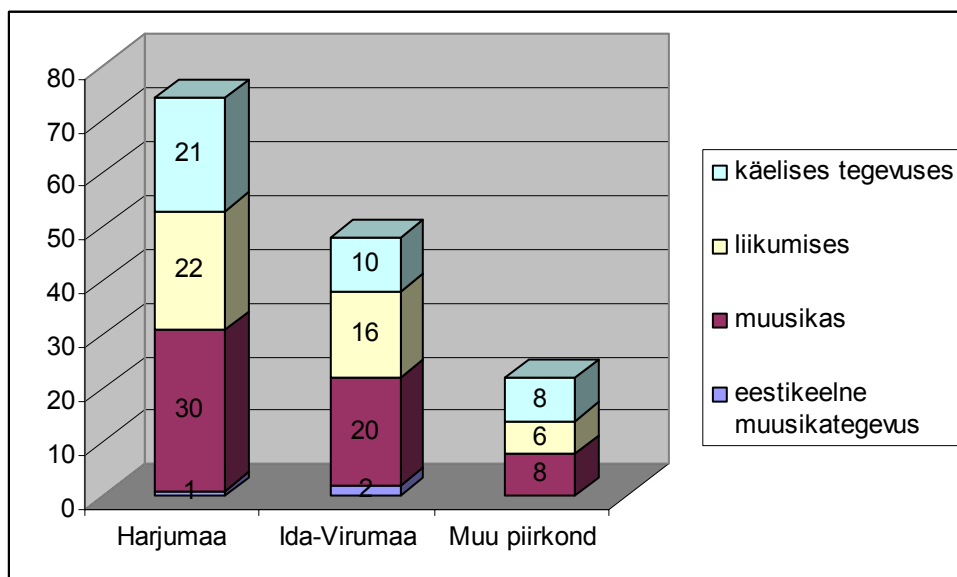

6. Küsimusele „**Kuivõrd eesti keele kui teise keele õpetamine Teie lasteaias on seotud muude tegevustega?**“ vastustest selgus järgmist:

- **eestikeelne muusikategevus** 1 kord nädalas toimub 3 lasteasutuses, neist Harjumaal 1, Ida-Virumaal 2 lasteasutuses
- **muusikategevustes** kasutab eestikeelseid laule ja mänge 58 lasteasutust, neist Harjumaal 30, Ida-Virumaal 20 ja muus piirkonnas 2
- **liikumistegevustes** kasutab eestikeelseid käsklusi ja liikumismängeringitegevusi 44 lasteasutust, neist Harjumaal 22, Ida-Virumaal 16 ja muus piirkonnas 6
- **käelistes tegevustes** kasutab eestikeelseid seletusi ja sõnavaraõpetust 39 lasteasutust, neist Harjumaal 21, Ida-Virumaal 10 ja muus piirkonnas 8

Tabel 3.5. Eesti keele õppe seotus teiste tegevustega

Piirkond	Eestikeelne muusikategevus	Eesti keele kasutamine muusikalistes tegevustes	Eesti keele kasutamine liikumistegevustes	Eesti keele kasutamine käelistes tegevustes
Harjumaa	1	30	22	21
Ida-Virumaa	2	20	16	10
Muu piirkond	0	8	6	8
Kokku	3	58	44	39

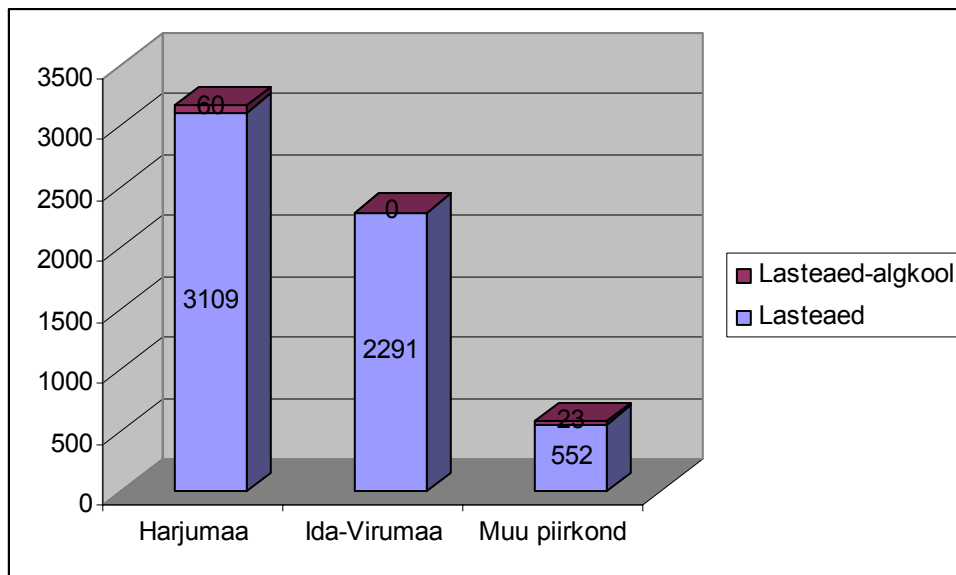

7. Vastustest küsimusele „Mitu last kokku õpib Teie lasteaia eesti keelt?“ selgus, et vastanud lasteasutustes õpib eesti keelt kokku **6 035 last**, neist:

- Harjumaa lasteaedades **3 109** ja lasteaed/algkoolides **60** last
- Ida-Virumaa lasteaedades **2 291** last
- Muu piirkonna lasteaedades **512** ja lasteaed/algkoolides **23** last

Tabel 3.6. Vastanud lasteasutustes eesti keelt õppivate laste jaotus 2005/2006 maakonniti

Piirkond/ õppeasutuse tüüp	Lasteaed	Lasteaed/algkool	Kokku
Harjumaa	3109	60	3169
Ida-Virumaa	2291	0	2291
Muu piirkond	552	23	575
Kokku	5952	83	6035

8. Küsimusele „Kas eesti keele kui teise keele tunnis on õpetaja üksi?” anti vastamiseks järgmised vastusevariandid:

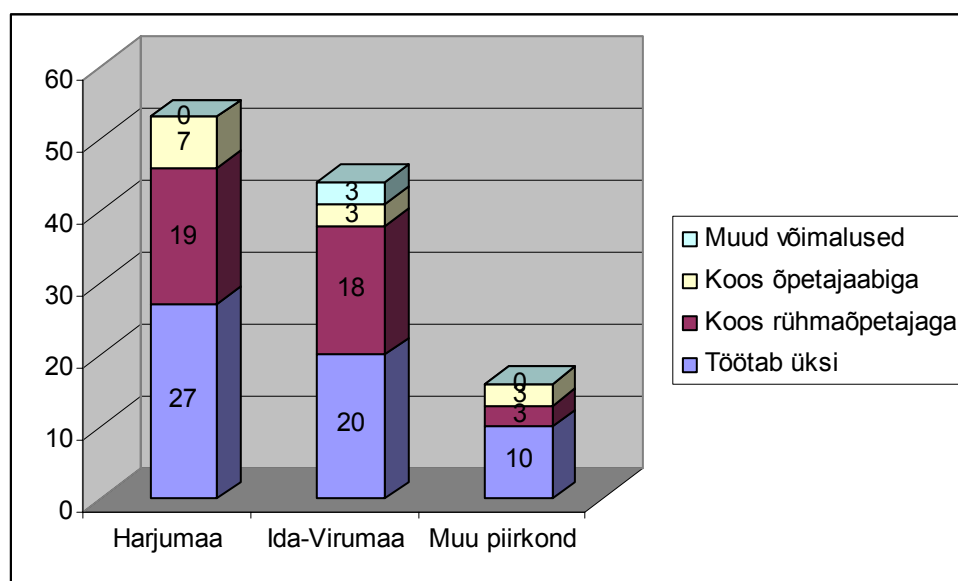
1. Üksi
2. Rühmaõpetajaga
3. Õpetajaabiga
4. Muud võimalused

Vastused jaotusid alljärgnevalt:

- eesti keele õpetaja töötab **üksi** 57 lasteasutuses, neist Harjumaal 27, Ida-Virumaal 20 ja muus piirkonnas 10 lasteasutuses
- **koos rühmaõpetajaga** töötab eesti keele õpetaja 40 lasteasutuses, neist Harjumaal 19, Ida-Virumaal 18 ja muus piirkonnas 3 lasteasutuses
- **koos õpetajaabiga** töötab eesti keele õpetaja 13 lasteasutuses, neist Harjumaal 7, Ida-Virumaal 3 ja muus piirkonnas 3 lasteasutuses
- **muude võimaluste** all nimetati eesti keele õpetaja töötamist koos muusikaõpetajaga Ida-Virumaal 3 lasteasutuses.

Tabel 3.7. Eesti keele õpetaja viib tegevusi läbi...

Piirkond	üksi	rühmaõpetajaga	õpetajaabiga	muusikaõpetajaga
Harjumaa	27	19	7	0
Ida-Virumaa	20	18	3	3
Muu piirkond	10	3	3	0
Kokku	57	40	13	3

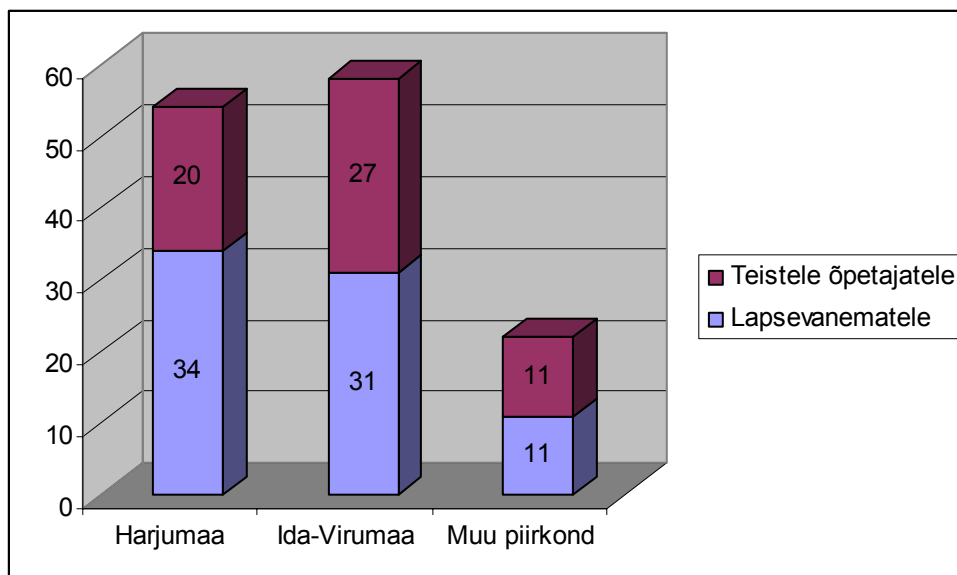

9. Küsimuse „Kas eesti keele tunnis õpitu kordamiseks antakse juhiseid lastevanematele või teistele õpetajatele?“ vastustest selgus, et

- lastevanematele antakse juhiseid 76 lasteasutuses, neist Harjumaal 34, Ida-Virumaal 31 ja muus piirkonnas 11 lasteasutuses
- rühmaõpetajale antakse juhiseid 58 lasteasutuses, neist Harjumaal 20, Ida-Virumaal 27 ja muus piirkonnas 11 lasteasutuses

Tabel 3.8. Juhiste andmine eesti keele õpetamiseks

Piirkond	Lastevanematele	Teistele õpetajatele
Harjumaa	34	20
Ida-Virumaa	31	27
Muu piirkond	11	11
Kokku	76	58

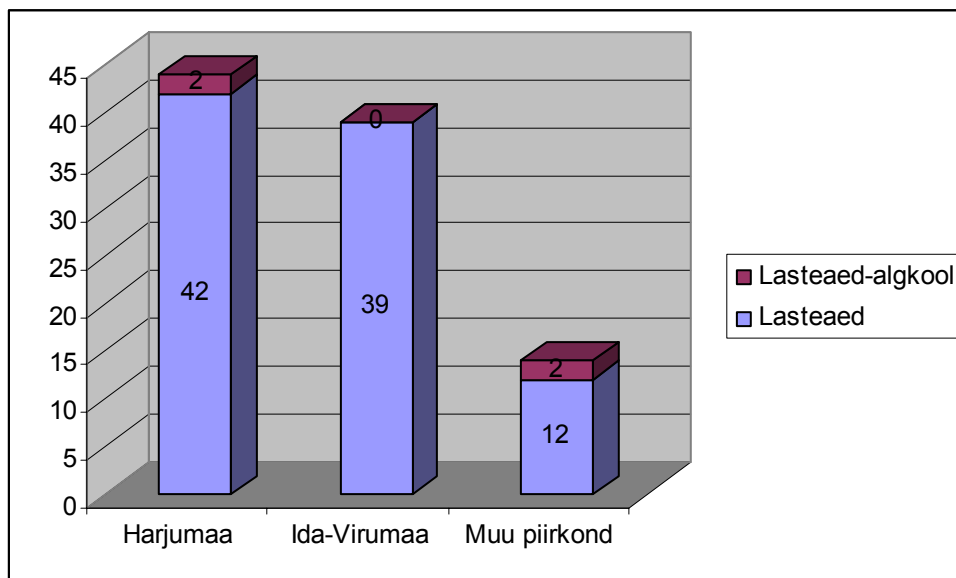
IV Lasteasutuste eesti keele kui teise keele õpetajate küsitluse tulemused

Ankeetküsitlusele vastas 97 eesti keele õpetajat, neist:

- 42 Harjumaa lasteaia õpetajat
- 2 Harjumaa lasteaed/algkooli õpetajat
- 39 Ida-Virumaa lasteaia õpetajat
- 12 muu piirkonna lasteaia õpetajat
- 2 muu piirkonna lasteaed/algkooli õpetajat

Tabel 4.1. Vastanud eesti keele õpetajate jaotus piirkonniti

Piirkond	Lasteaias	Lasteaed/algkoolis	Kokku
Harjumaa	42	2	44
Ida-Virumaa	39	0	39
Muu piirkond	12	2	14
Kokku	93	4	97

1. Küsimusele õpetajate hariduse kohta anti vastajatele ette järgmised vastusevariandid:

1. Koolieelse pedagoogika eriala, kõrgharidus
2. Koolieelse pedagoogika eriala, kesk-eri haridus
3. Eesti keele eriala, kõrgharidus
4. Mitteerialane kõrgharidus
5. Mitteerialane kesk-eri haridus
6. Muu (milline?)

Küsimusele omandatud hariduse kohta vastas 93 õpetajat. Küsimusele ei vastanud 2 Harjumaa õpetajat, 1 Ida-Virumaa õpetaja ning 1 muu piirkonna õpetaja.

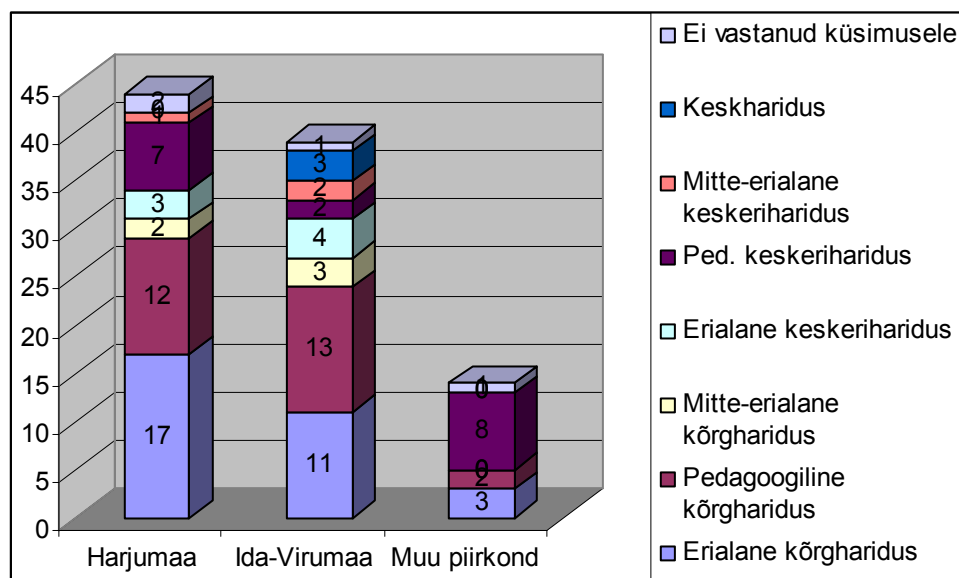
Vastustest selgus, et:

- **erialane kõrgem haridus** s.o. lõpetatud kõrgkool eesti keele kui teise keele õpetajana või pedagoogiline kõrgharidus ja hiljem omandatud lasteaia eesti keele kui teise keele õpetaja lisaeriala on **29** õpetajal, neist 15 on Harjumaa õpetajad, 11 Ida-Virumaa õpetajad ning 3 õpetajat muust piirkonnast
- **kõrgem pedagoogiline haridus** on **25** õpetajal, neist 10 on Harjumaa õpetajad, 13 Ida-Virumaa õpetajad ning 2 õpetajat muust piirkonnast.
- **mitte-erialane kõrgem haridus** on **4** õpetajal, neist 3 on Ida-Virumaa õpetajad ja 1 Harjumaa õpetaja.
- **erialane keskeriharidus** s.o. pedagoogiline keskeriharidus ja hiljem omandatud lasteaia eesti keele kui teise keele õpetaja lisaeriala on **5** õpetajal, neist 4 on Ida-Virumaa õpetajad ja 1 on Harjumaa õpetaja
- **pedagoogiline keskeriharidus** on **15** õpetajal, neist 7 on Harjumaa õpetajad, 2 on Ida-Virumaa õpetajad ning 6 õpetajat on muust piirkonnast
- **mitte-erialane keskeriharidus** on **3** õpetajal, nendest 2 on Ida-Virumaa õpetajad ja 1 on Harjumaa õpetaja
- **keskharidus** on **3** Ida-Virumaa õpetajal.

Tabel 4.2. Eesti keele õpetajate hariduse jaotus

Haridus	Harjumaa	Ida-Virumaa	Muu piirkond	Kokku
Erialane kõrgharidus	17	11	3	31
Pedagoogiline kõrgharidus	12	13	2	27
Mitte-erialane kõrgharidus	2	3	0	5
Erialane keskeriharidus	3	4	0	7
Pedagoogiline keskeriharidus	7	2	8	17

Mitte-erialane keskeriharidus	1	2	0	3
Keskharidus	0	3	0	3
Ei vastanud küsimusele	2	1	1	4
Kokku	44	39	14	97

2. Vastustest küsimusele **õpetaja poolt lõpetatud õppeasutuse** kohta selgus järgmist:

Lõpetatud õppeasutuste järjestus alates enim lõpetanutest:

• Tallinna Pedagoogiline Kool	27
• Tartu Ülikooli Narva Kolledž	23
• Tallinna Ülikool	21
• Tallinna Pedagoogiline Seminar	4
• Tartu Ülikool	4
• Tartu Õpetajate Seminar	4
• Rakvere Õpetajate Seminar	3
• TÜ Viljandi Kultuuriakolledž	1
• Tallinna Muusikaakadeemia	1
• Herzeni nim. Leningradi Ped. Instituut	1
• G.Otsa nim. Muusikakool	1
• Tallinna Raudteetransporditehnikum	1
• Jõhvi Kutsekeskkool	1
• Jaroslavi Riiklik Pedagoogiline Ülikool	1
• Kohtla-Järve Polütehnikum	1
• Kohtla-Järve Meditsiinikool	1
• Narva Kergetööstuskool	1
• Tartu Muusikakool	1

3. Küsimusele **”Missuguse eriala olete lõpetanud?”** vastas 93 õpetajat. Küsimusele ei vastanud 3 Harjumaa õpetajat ja 1 Ida-Virumaa õpetaja.

Eesti keele õpetajate lõpetatud erialade järjestus alates enim mainitutest:

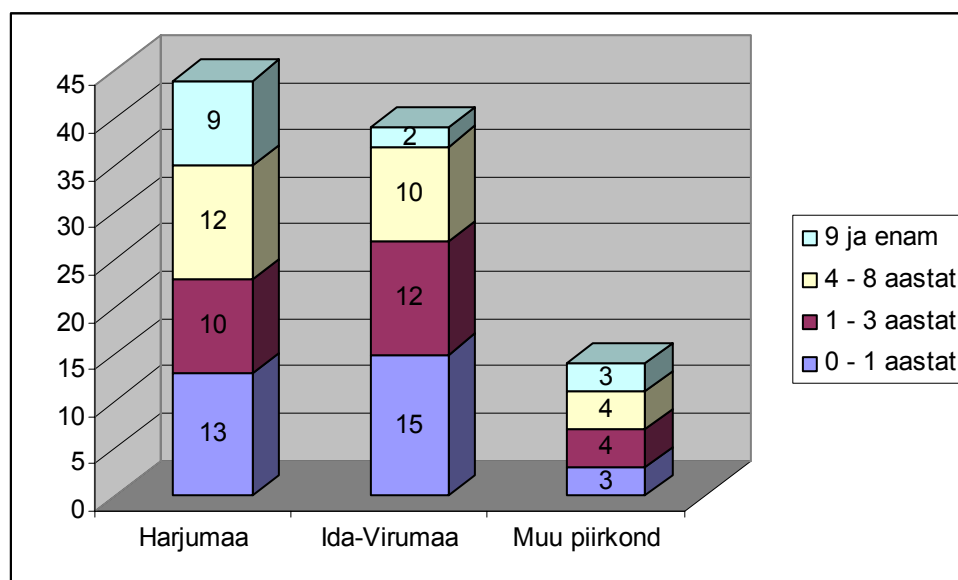
• lasteaiaõpetaja	30
• eesti keele kui teise keele õpetaja	25
• lasteaiaõpetaja ja lisaeriala eesti keele kui teise keele õpetaja lasteaias	12
• algklasside õpetaja ja lisaeriala eesti keele kui teise keele õpetaja lasteaias	10
• eripedagoog	4
• vene keele ja kirjanduse õpetaja	3
• muusikaõpetaja	2
• psühholoog	1
• kultuuritöötaja	1

4. Küsimusele „Kui palju omate lasteaia eesti keele õpetajana töötamise staaži?” vastati järgmist:

- **0–1 aastase tööstaažiga** on **31** õpetajat, neist 13 Harjumaa õpetajat, 15 Ida-Virumaa õpetajat ning 3 õpetajat muust piirkonnast
- **1–3 aastase tööstaažiga** on **26** õpetajat, neist 10 Harjumaa õpetajat, 12 Ida-Virumaa õpetajat ning 4 õpetajat muust piirkonnast
- **4–8 aastase tööstaažiga** on **26** õpetajat, neist 12 Harjumaa õpetajat, 10 Ida-Virumaa õpetajat ning 4 õpetajat muust piirkonnast
- **9 ja enama aastase tööstaažiga** õpetajaid on **14**, neist 9 Harjumaa õpetajat, 2 Ida-Virumaa õpetajat ning 3 õpetajat on muust piirkonnast

Tabel 4.3. Eesti keele õpetajate tööstaaži jaotus

Piirkond	0–1 aastat	1–3 aastat	4–8 aastat	9–.....aastat	Kokku
Harjumaa	13	10	12	9	44
Ida-Virumaa	15	12	10	2	39
Muu piirkond	3	4	4	3	14
Kokku	31	26	26	14	97

5. Küsimusele „**Kas töötate samaaegselt mujal eesti keele kui teise keele õpetajana?**” vastati järgmist:

- **teises/teistes lasteaedades** töötab **15** õpetajat, neist 5 Harjumaa õpetajat ja 10 Ida - Virumaa õpetajat
- **põhikooli 1.-3. klassis** töötab **11** õpetajat, neist 8 Harjumaa õpetajat ja 3 Ida-Virumaa õpetajat
- **põhikooli 4.-6. klassis** töötab **2** Ida-Virumaa õpetajat
- **põhikooli 7.-9. klassis** töötab **2** Ida-Virumaa õpetajat
- **gümnaasiumiastmes** töötab **2** Harjumaa õpetajat
- **kutseõppeasutuses** töötab **1** muu piirkonna õpetaja
- **kõrgkoolis** töötab **2** Harjumaa õpetajat
- **muus koolitusasutuses** sh FIE-na töötab **5** Harjumaa õpetajat

6. Küsimusele „**Kas töötate samaaegselt muu aine õpetajana?**” vastas 8 eesti keele õpetajat, neist:

- 3 on Harjumaa õpetajad (muusika, matemaatika, kunst)
- 1 on Ida-Virumaa õpetaja (kultuurilugu)
- 3 on muu piirkonna õpetajad (inglise keel, muusika, käsitöö)

7. Küsimusele „**Kas töötate samaaegselt muul erialal?**” vastas 4 eesti keele õpetajat, neist:

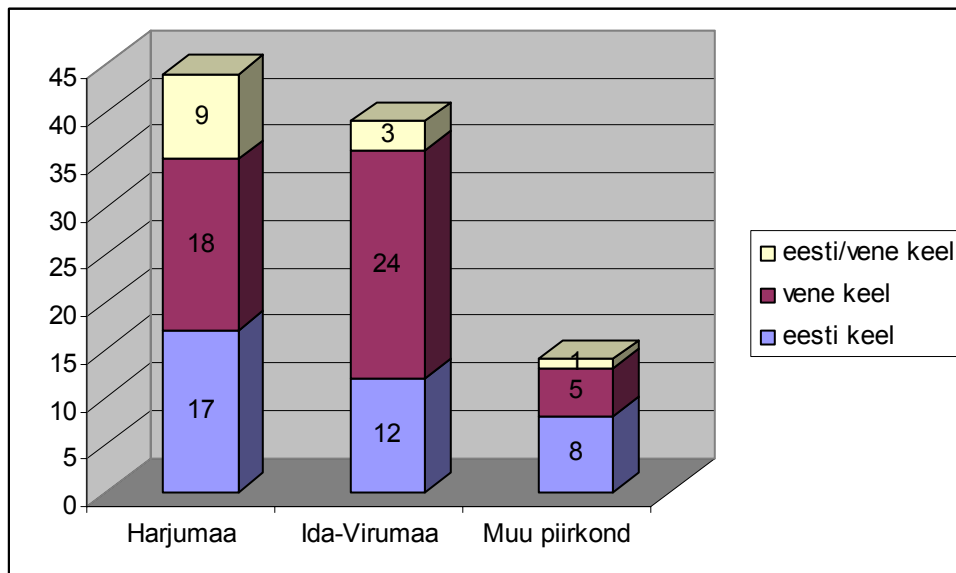
- 1 on Ida-Virumaa õpetaja, töötab ka sekretärina
- 3 on muu piirkonna õpetajad, nendest töötab 2 õpetajat logopeedina ja 1 õpetaja juhataja asetäitjana õppe- ja kasvatustöö alal

8. Küsimusele „**Milline on Teie kodune keel?**” vastasid eesti keele õpetajad järgmist:

- **eesti keel** on kodukeel **37** õpetajal, neist 17 on Harjumaa õpetajad, 12 Ida-Virumaa õpetajad ning 8 muu piirkonna õpetajad
- **vene keel** on kodukeel **47** õpetajal, neist 18 on Harjumaa õpetajad, 24 Ida-Virumaa õpetajad ning 5 muu piirkonn õpetajad
- **vene- ja eesti keel** on kodukeel **13** õpetajal, nendest 9 on Harjumaa õpetajad, 3 Ida-Virumaa õpetajad ning 1 muu piirkonna õpetaja

Tabel 4.4. Eesti keele õpetajate koduse keele jaotus

Piirkond	Eesti keel	Vene keel	Vene/eesti keel	Kokku
Harjumaa	17	18	9	44
Ida-Virumaa	12	24	3	39
Muu piirkond	8	5	1	14
Kokku	37	47	13	97

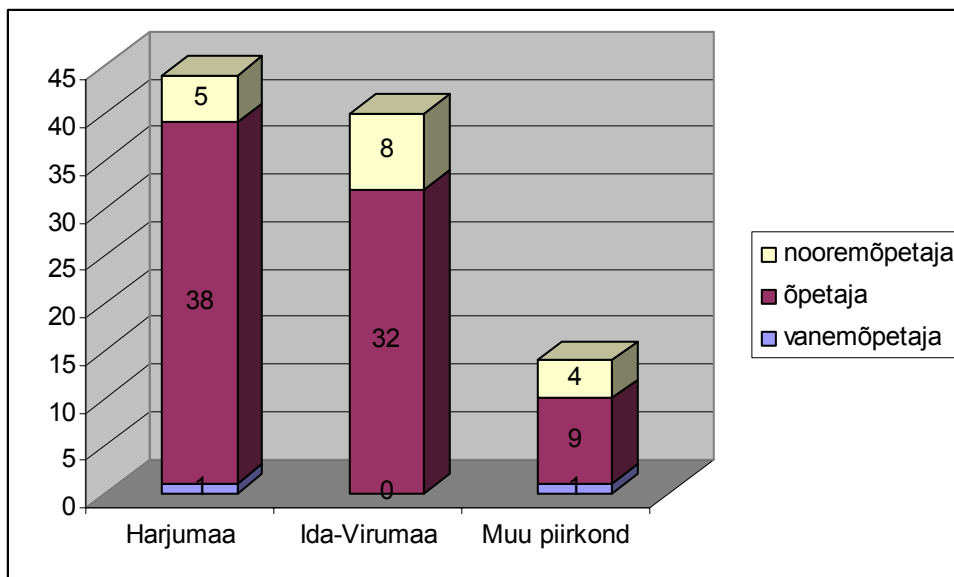

9. Vastustest küsimusele **õpetaja ametijärgu** kohta selgus järgmist:

- **vanemõpetaja ametijärk** on **2** õpetajal, neist 1 on Tallinna õpetaja ja 1 muu piirkonna õpetaja
- **õpetaja ametijärk** on **78** õpetajal, neist 38 on Harjumaa õpetajad, 31 Ida-Virumaa õpetajad ning 9 muu piirkonna õpetajad
- **nooremõpetaja ametijärk** on **17** õpetajal, neist 5 on Harjumaa õpetajad, 8 Ida-Virumaa õpetajad ning 4 muu piirkonna õpetajad

Tabel 4.5. Eesti keele õpetajate jaotus ametijärgu järgi

Piirkond	Vanemõpetaja	Õpetaja	Nooremõpetaja	Kokku
Harjumaa	1	38	5	44
Ida-Virumaa	0	31	8	39
Muu piirkond	1	9	4	14
Kokku	2	78	17	97

10. Küsimusele „ Missugune on Teie lasteaia eesti keele õpetajana töötamise koormus?“ vastas 79 õpetajat. Ei vastanud 18 õpetajat, neist 13 on Harjumaa õpetajad, 2 Ida-Virumaa õpetajad ja 3 muu piirkonna õpetajad.

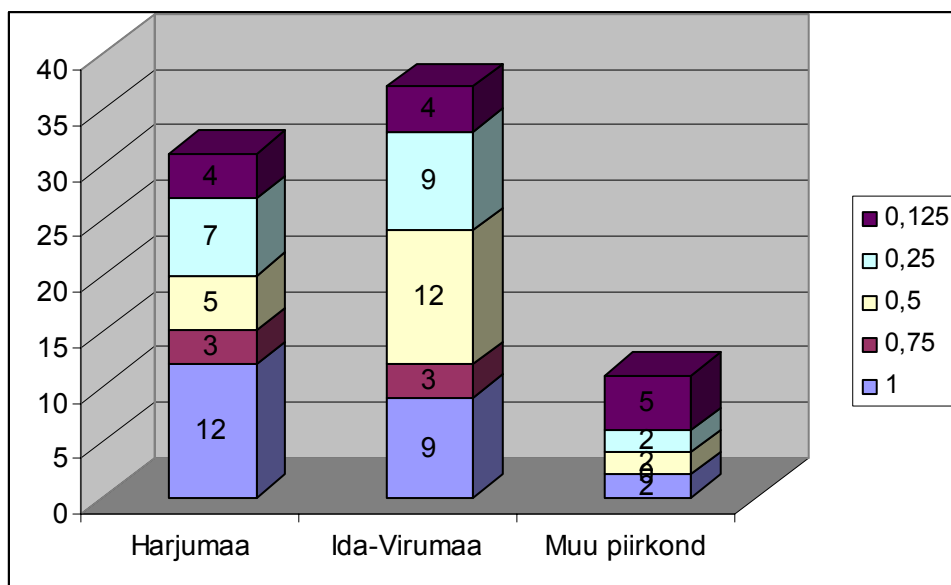
Eesti keele õpetajana töötamise koormus:

- **1,0 koormusega** töötab **23** õpetajat, neist 12 on Harjumaa õpetajad, 9 Ida-Virumaa õpetajad ning 2 muu piirkonna õpetajad
- **0,75 koormusega** töötab **6** õpetajat, neist 3 on Harjumaa õpetajad ja 3 Ida-Virumaa õpetajad
- **0,5 koormusega** töötab **19** õpetajat, neist 5 on Harjumaa õpetajad, 12 Ida-Virumaa õpetajad ning 2 muu piirkonna õpetajad
- **0,25 koormusega** töötab **18** õpetajat, neist 7 on Harjumaa õpetajad, 9 Ida-Virumaa õpetajad ning 2 muu piirkonna õpetajad
- **0,125 koormusega** töötab **13** nendest 4 on Harjumaa õpetajad, 4 on Ida-Virumaa õpetajad ning 5 muu piirkonna õpetajad

Keskmine eesti keele õpetaja koormus lasteaias on 0,5 töökohta.

Tabel 4.6. Töökoormus eesti keele õpetajana lasteaias

Töökoormus/ piirkond	1,0	0,75	0,5	0,25	0,125	Kokku
Harjumaa	12	3	5	7	4	31
Ida-Virumaa	9	3	12	9	4	37
Muu piirkond	2	0	2	2	5	11
Kokku	23	6	19	18	13	79

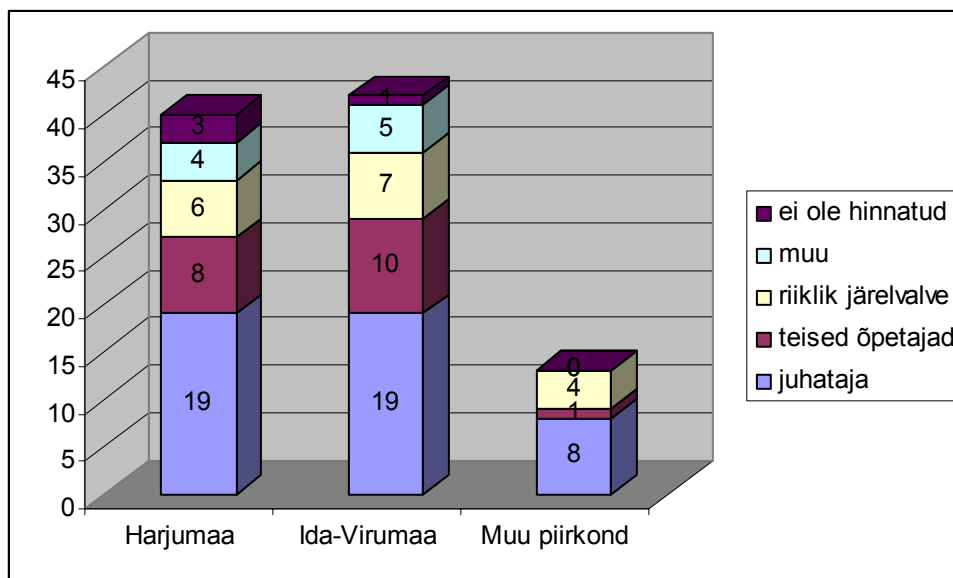

11. Küsimusele „Kas eesti keele tunde Teie lasteasutuses on hinnatud?” vastas 91 õpetajat, neist 37 Harjumaa õpetajat, 41 Ida-Virumaa õpetajat ja 13 muu piirkonna õpetajat. Küsimusele ei vastanud 1 Harjumaa õpetaja ja 1 muu piirkonna õpetaja.

- **lasteasutuse juhataja** on hinnanud **46** õpetajat, neist 19 on Harjumaa õpetajad, 19 Ida-Virumaa õpetajad ning 8 muu piirkonna õpetajat
- **teised eesti keele õpetajad** on hinnanud **19** õpetajat, neist 8 on Harjumaa õpetajad, 10 Ida-Virumaa õpetajad ning 1 muu piirkonna õpetaja
- **riiklik järelvalve** on hinnanud **17** õpetajat, nendest 6 on Harjumaa õpetajad, 7 on Ida-Virumaa õpetajad ning 4 on muu piirkonna õpetajad
- **muud hindajad** (juhataja asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal, vanemõpetaja, hoolekogu, Keelekümbluskeskuse spetsialist, Haridusameti spetsialist) on hinnanud **9** õpetajat, neist 4 Harjumaa õpetajat ja 5 Ida-Virumaa õpetajat

Tabel 4.7. Eesti keele õpetajate tööd on hinnanud ...

Piirkond	juhataja	teised õpetajad	riiklik järelvalve	muud hindajad	ei ole hinnatud
Harjumaa	19	8	6	4	3
Ida-Virumaa	19	10	7	5	1
Muu piirkond	8	1	4	0	0
Kokku	46	19	17	9	4

12. Eesti keele õpetajatel paluti ankeedis märkida **läbitud täienduskoolituste** kohta koolituse aasta, teema, koolituse pikkus ainepunktides või tundides ja koolitusasutus. Analüüsi tulemustesse läksid arvesse kolmel viimasel aastal läbitud koolitused.

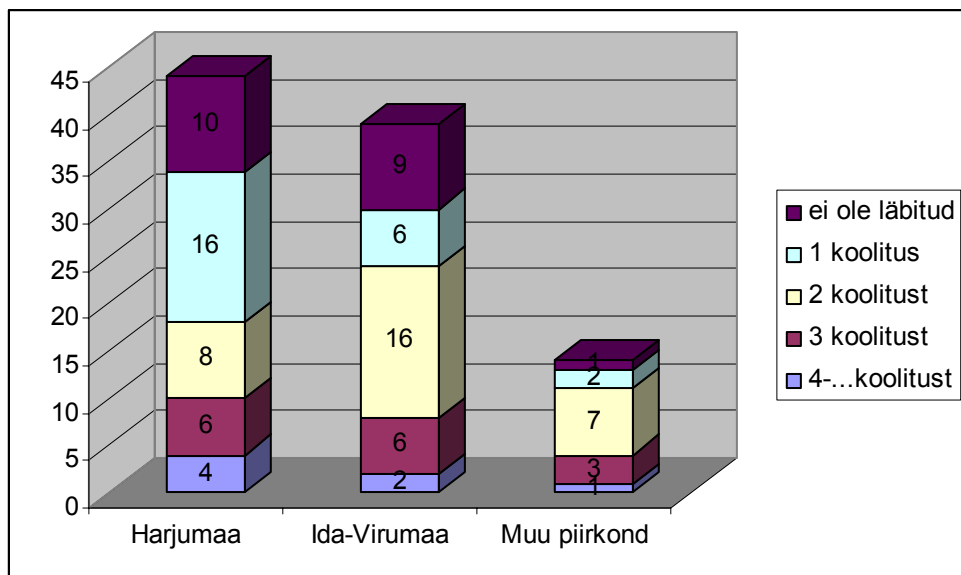
Kokku vastas 97 õpetajat, neist 37 on Harjumaa õpetajad, 41 Ida-Virumaa õpetajad ning 13 muu piirkonna õpetajad.

Eesti keele õpetajate poolt kolmel viimasel aastal läbitud **täienduskoolituste arv**:

- **4 ja enam koolitust** on läbinud 7 õpetajat, neist 4 on Harjumaa õpetajad, 2 Ida-Virumaa õpetajad ning 1 muu piirkonna õpetaja
- **3 koolitust** on läbinud 15 õpetajat, neist 6 on Harjumaa õpetajad, 6 Ida-Virumaa õpetajad ning 3 muu piirkonna õpetajad
- **2 koolitust** on läbinud 31 õpetajat, neist 8 on Harjumaa õpetajad, 16 Ida-Virumaa õpetajad ning 7 muu piirkonna õpetajad
- **1 koolituse** on läbinud 24 õpetajat, neist 16 on Harjumaa õpetajad, 6 Ida-Virumaa õpetajad ning 2 muu piirkonna õpetajad
- **täienduskoolitustel ei ole osalenud** 20 õpetajat, neist 10 on Harjumaa õpetajad, 9 Ida-Virumaa õpetajad ning 1 õpetaja muust piirkonnast

Tabel 4.8. Eesti keele õpetajate poolt läbitud täienduskoolituste arv

Piirkond	Läbitud 4-.. koolitust	Läbitud 3 koolitust	Läbitud 2 koolitust	Läbitud 1 koolitus	Ei ole osalenud	Kokku
Harjumaa	4	6	8	16	10	44
Ida-Virumaa	2	6	16	6	9	39
Muu piirkond	1	3	7	2	1	14
Kokku	7	15	31	24	20	97

Alljärgnevalt on õpetajate poolt läbitud täienduskoolitused reastatud enim nimetatud koolitustest vähemani.

Tabel 4.9. Eesti keele õpetajate poolt kolmel viimasel aastal läbitud täienduskoolitused

Jrk nr	Koolituse nimetus	Koolituse läbinute arv
1.	Eesti keele kui teise keele õpetamine koolieelsetes lasteasutustes, Tartu Ülikooli Narva Kolledž, 4AP	21 õpetajat
2.	Vene õppekeelega lasteadeade ja lasteaiarühmade eesti keele õpetajate koolitus, OÜ Kersti Võlu Koolituskeskus, 1AP	9 õpetajat
3.	Uued materjalid ja töövahendid kunstiliseks tegevuseks lasteaias, OÜ Kersti Võlu Koolituskeskus, 8t	8 õpetajat
4.	Eelkooliealistele lastele võõrkeele õpetamine, Tallinna Haridusamet	8 õpetajat
5.	Eesti keele õpetamise metoodika varajases eas, Vene Koolide Õpetajate Ühendus, 24t	7 õpetajat
6.	Eesti keele õpetamine lasteaias, Tallinna Pedagoogikaülikool, 14t	6 õpetajat
7.	Harjutused ja mängud lapse arengut toetava tegevusena, OÜ Logoserv, 8AP	5 õpetajat
8.	Intensiivne eesti keele õpe lasteaias, Tartu Ülikooli Narva Kolledž, 3AP	5 õpetajat
9.	Eesti keel kui teine keel lasteaias ja algkoolis, Narva pedagoogika ja riigikeelekeskus, 6t	5 õpetajat
10.	Eesti keele kui teise keele õppe aluste loomine ja koolitajate koolitamine, Tartu Ülikooli Narva Kolledž, 10AP	4 õpetajat
11.	Keelekümblusprogrammi õpetajate aluskoolitus, MEIS-i Keelekümbluskeskus, 40t	3 õpetajat
12.	Eesti keel kui teine keel lasteaias – A ja B moodul, MEIS-i Keelekümbluskeskus, 24t	3 õpetajat
13.	Õpetamine dialoogis iseenda ja lapsega, Tallinna Pedagoogikaülikooli Täiendkoolituse osakond, 160t	3 õpetajat
14.	Õpime eesti keelt mängides, Tallinna Pedagoogikaülikooli Täiendkoolituse osakond, 24t	3 õpetajat
15.	Eesti keele õpetamine lasteaias, Tallinna Pedagoogikaülikooli Täiendkoolituse osakond, 48t	3 õpetajat
16.	Lasteaiaõpetajate tööalane täiendkoolitus, Tartu Ülikool 4AP	2 õpetajat
17.	Mängu ja õppekeskkonna tagamine koostöös lastevanematega, Tallinna Pedagoogiline Seminar, 4AP	2 õpetajat
18.	Eesti keele õpetamine lasteaias, Tallinna Pedagoogikaülikool, 1AP	2 õpetajat
19.	Eesti keele õpetamine mängides, Tallinna Pedagoogikaülikool, 24t	2 õpetajat

20.	Loova lähenemise võimalusi muusikaõppes, Avatud Meelte Instituut, 16t	2 õpetajat
21.	Soome teaduskeskuses Heureka võimalused laste omaloomingu ja loovuse arendamiseks, OÜ Adult Studium Koolituskeskus, 10AP	2 õpetajat
22.	Lasteaedade juhatajate juhtimisalane koolitus, Kesk-Eesti Arenduskeskus	2 õpetajat
23.	Õpetaja töö hindamine lasteaias, Hea Alguse Koolituskeskus, 60t	2 õpetajat
24.	Haridusasutuse finantsjuhtimine ja majandamine, Tallinna Pedagoogikaülikool, 80t	2 õpetajat
25.	Vene laste integreerimine Eesti kultuuri, Tallinna Pedagoogiline Seminar, 4AP-2	2 õpetajat
26.	Keelekümblusmetoodika alane koolitus, Vaasa Ülikool, 98t	2 õpetajat
27.	Psühholoogilised eripärasused erinevate võimetega lastel, OÜ Intellekt, 6t	2 õpetajat
28.	Õppimine mängu kaudu, lapsekeskne metoodika lasteaias, Hea Alguse Koolituskeskus, 4AP	2 õpetajat
29.	Muusika ja loovmäng lasteaias, Hea Alguse Koolituskeskus, 30t	1 õpetaja
30.	C.Orffi süsteem, Avatud Meelte Instituut	1 õpetaja
31.	Eesti keele kui teise keele ainekavade ja õppematerjalide koostamine ning õpetaja koolitus kutsehariduses, Kesk-Eesti Arenduskeskus, 100t	1 õpetaja
32.	Ülevaade teadusuuringute tulemustest, MEIS-i Keelekümbluskeskus, 40t	1 õpetaja

13. Küsimusele „Kas ja millistest täienduskoolitustest/kursustest oleksite veel huvitatud seoses oma tööga?” vastas 80 õpetajat, neist 37 on Harjumaa õpetajad, ? Ida-Virumaa õpetajad ja ? muu piirkonna õpetajad. Küsimusele ei vastanud 17 õpetajat, neist 7 on Harjumaa õpetajad, 8 Ida-Virumaa õpetajad ning 2 muu piirkonna õpetajad.

Alljärgnevatelt on õpetajate poolt soovitatavad koolitused reastatud enim nimetatust vähemani.

Tabel 4.10. Õpetajate poolt soovitud koolitused enim nimetatust vähemani

Jrk nr	Soovitud koolituse nimetus	Koolituse soovijate arv
1.	Praktiliste kogemuste jagamine	41
2.	Ühisseminarid ja vajalike materjalide koostamine	40
3.	Materjali eakohasus ja sobivus lasteaialapsele	32
4.	Eesti keele kui võõrkeele õpetamise metoodika koolitus	29
5.	Mängu osa eesti keele tegevustes	28
6.	Eesti rahvalaulud ja -tantsud lastele	25
7.	Eesti keele tegevuste konspektid	25
8.	Praktilise eesti keele õpe õpetajale	10
9.	Keele omandamine läbi käelise tegevuse	8
10.	Õppematerjalide valmistamine	7

14. Küsimusele **erinevate õppevahendite olemasolu ja nende kasutamise kohta** vastas kokku 82 õpetajat, neist 39 on Harjumaa õpetajad, 34 Ida-Virumaa õpetajad ja 9 muu piirkonna õpetajad. Küsimusele jättis vastamata 15 õpetajat, neist 7 on Harjumaa õpetajad, 5 Ida-Virumaa õpetajad ning 3 muu piirkonna õpetajad.

Ankeetküsimusele vastates kirjutasid õpetajad vaid nendest materjalidest, mida nad oma töös kasutavad. Alljärgnevalt on õpetajate poolt kasutatavad materjalid reastatud enim nimetatust vähemani.

Tabel 4.10. Õpetajate poolt kasutatavad õppematerjalid enim nimetatust vähemani

Jrk nr	Kasutatavad õppematerjalid	Kasutajate arv
1.	Värvin ja räägin eesti keeles. Töölehed. Valli Lille, 2003	32
2.	Eesti keel tirtsudele ja põnnidele. Töövihikud lasteaiale. Ly Krikk, 2002	24
3.	Kaks sammu sissepoole. Laulumängude kogumik. Meeme Liivak, 2000	20
4.	Tahan rääkida eesti keeles. Töölehed. Valli Lille, 2003	20
5.	Laulik, A. Kumpas „Väikese lapse laulud“, 1992	18
6.	Laulik, A. Kumpas, M. Vikat „Midli-madli“ I-II, 1996	17
7.	Loeme koos. Ühislugemise raamatute sari. 2004	15
8.	Keele pildid. Mall Pest, Krista Kaev, 2001	14
9.	Audiokassetid „Entel-Tentel“, „Musamari laulurong“ jm	12

	laulud väikestele lastele, 2000	
10.	Erinevad pildimaterjalid	10
11.	Erinevad lasteraamatud	10
12.	Erinevad mänguasjad	10
13.	Mänge siit ja sealt. Maaja Mänd, 2005	9
14.	Eesti keele õppimist toetavate pildiseeriaste sari. Hedi Minlibajeva, 2005	7
15.	Lugude jutustamine keeleõppes. Õppemetoodiline materjal, 2005	6

15. Küsimusele „Missugused on Teie vajadused uute õppematerjalide ja lisamaterjalide järele?” vastas 75 õpetajat, neist 37 on Harjumaa õpetajad, 28 Ida-Virumaa õpetajad ja 10 muu piirkonna õpetajad. Küsimusele ei vastanud 22 õpetajat, neist 7 on Harjumaa õpetajad, 11 Ida-Virumaa õpetajad ning 4 muu piirkonna õpetajad.

Alljärgnevalt on soovitatavad õppematerjalid reastatud enim nimetatust vähemani.

Tabel 4.11. Uute õppematerjalide soovid enim nimetatust vähemani

Jrk nr	Uute õppematerjalide vajadus	Materjalide soovijate arv
1.	Temaatilised töölehed	45
2.	Suured süžeelised pildid	33
3.	Sobivate mängude ja tantsude kogumik (koos nootide, kirjelduste ja CD-ga)	32
4.	Programm-käsiraamat eesti keele õpetajale	26
5.	Keeleõppelised lauamängud, lotod ja pusled	25
6.	Pildimaterjal riikliku sümboolika kohta	18
7.	Lihtsas vormis jutud meid ümbritsevast elust	14
8.	Töövihikud	14
9.	Pidude kavad	12
10.	Videomaterjal	6

16. Küsimusele „Kas olete ise valmistanud keeleõppematerjale, mida võiks kasutada laiemalt ja tutvustada suurematele sihtgruppidele?” vastas 28 õpetajat, neist 14 on Harjumaa õpetajad, 12 Ida-Virumaa õpetajad ja 2 muu piirkonna õpetajad. Vastamata jättis 69 õpetajat, neist 27 on Harjumaa õpetajad, 34 Ida-Virumaa õpetajad ning 8 muu piirkonna õpetajad.

Alljärgnevalt on õpetajate poolt valmistatud õppematerjalid reastatud enim nimetatust vähemani.

Tabel 4.12. Õpetajate poolt valmistatud õppematerjalid

Jrk nr	Õpetajate poolt valmistatud õppematerjalid	Õpetajate arv
1.	Õppemäng	21
2.	Piltsõnakaardid	19
3.	Töölehed	10
4.	Lühilood ja luuletused	9
5.	Sõnamängud	7
6.	Liisusalmid	4
7.	Pusled	4
8.	Temaatilised plakatid	3
9.	Arvutimäng	2

V Järeldused

Haridus- ja teadusministeeriumi 2004 aasta andmete alusel on Eestis on kokku 599 koolieelset lasteasutust, neist 497 lasteaeda ja 69 lasteaed/algkooli. Neist vene ja vene-eesti õppekeelega 124 lasteasutust, kellele saadeti ka küsitlusankeedid. Kõige rohkem vene õppekeelega lasteasutusi, 59, asub Harjumaal (sh Tallinnas 52). Järgmisena Ida-Virumaal, 46 lasteaeda. Muus piirkonnas on 19 lasteasutust.

Uurimismeetodina kasutati ankeetküsitlust, mis koosnes kahest osast. Esimene osa puudutas eesti keele õppe korraldust ning selle täitsid lasteaiajuhatajad. Teine osa oli mõeldud täitmiseks lasteaias eesti keele kui teise keele õpetajate poolt, et saada informatsiooni nende hariduse, kvalifikatsiooni ja muude näitajate ning kasutatavate õppematerjalide kohta.

124 ankeedi saanud lasteasutusest laekus vastuseid 86 lasteasutuse juhatajalt ja 97 eesti keele õpetajalt. 5 lasteasutuse poolt saadud täidetud ankeete ei olnud võimalik analüüsida, kuna neil puudusid lasteasutuse andmed. Nende lasteaedade õpetajate andmed lülitusid analüüsi. Kõige rohkem (34%) jätsid ankeetidele vastamata Harjumaal lasteasutused (20 lasteasutust).

Vastuste analüüsist selgus, et vene õppekeelega lasteaedade eesti keele kui teise keele õpe lasteasutustes on regulaarne ja vastab alushariduse raamõppekava eesti keele kui teise keele osas sätestatule. Suuremad piirkonnad, kus eesti keelt kui teist keelt õpivad vene emakeelega lapsed on Harjumaal (eelkõige Tallinn) ja Ida-Virumaal. Nendes piirkondades on nii tavaõppe kui keelekümbelusemetoodika alusel töötavad lasterühmad. Küsitlusest selgus, et nendes piirkondades on suures osas keeleõpperühmad moodustatud ainult vene kodukeelega lastest. Kõige rohkem vene kodukeelega lastest moodustatud rühmi on Ida-Virumaal.

Paljudes lasteasutustes on keeleõpe lõimitud teiste ainete ja tegevustega. Eestikeelseid laule ja mängu kasutab muusikategevuses 58 lasteasutust (67% vastanud lasteasutustest), liikumistegevustes kasutab eestikeelseid käsklusi ja liikumismänge 44 lasteasutust (51% vastanud lasteasutustest) ja käelises tegevuses eestikeelseid seletusi ja sõnavaraõpetust 39 lasteasutust (45% vastanud lasteasutustest). Sellest järeldub lasteaias teiste õpetajate keeletaseme ja kõigi lastega tegelevate õpetajate koostöö paranemine.

Eesti keele õppe mahtu on suurendatud 38 lasteasutuses (44% vastanud lasteasutustest). Neis lasteasutustes on eesti keele tegevusi 4–5 korda nädalas. Ringitöö kaudu pakutakse lisaõpet 7 lasteasutuses Harjumaal ja Ida-Virumaal.

Eesti keele tegevuseks on soovitatav jagada laste rühmi gruppideks (optimaalselt kuni 10 last), et keeleõppelist tööd efektiivsemalt teha. Juhatajate küsitlustest selgus, et üksi töötab keeletegevuses 57 lasteasutuse eesti keele õpetajat. Koos rühmaõpetajaga töötab 40 lasteasutuse eesti keele õpetajat. Sellest võib järeldada, et 40 lasteasutuses ei ole eesti keele õppeks rühmi poolitatud, sest muidu ei oleks rühmaõpetajal võimalik eesti keele tegevuses viibida.

Juhiseid eesti keele tegevuses läbitud materjali kohta ja selle kordamiseks antakse nii lastevanematele (76 lasteasutuses, 88% vastanud lasteasutustest) kui ka rühmaõpetajatele (58 lasteasutuses, 67% vastanud lasteasutustest).

97 ankeedile vastanud õpetajast on 58 õpetajat pedagoogilise või erialase kõrgharidusega. Eesti keele kui teise keele õpetajaid on 25, lisaerialana on eesti keele õpetaja kutse omandanud 22 õpetajat.

Kõige rohkem on lasteasutuste eesti keele õpetajate seas Tallinna Pedagoogilise Kooli lõpetajaid (27 õpetajat, 28 % vastanud õpetajatest), Tartu Ülikooli Narva Kolledži lõpetajaid (23 õpetajat) ja Tallinna Ülikooli lõpetajaid (21 õpetajat). Eesti keele kui teise keele õpetajana töötab kõige rohkem lasteaiaõpetaja eriala omandanud inimesi (30 õpetajat), kellest 12 on omandanud eesti keele kui teise keele õpetaja lisaeriala.

Mitme täidetud küsitluslehe põhjal võib täheldada osa õpetajate nõrka keeletaset. Eesti keele kui teise keele õpetaja eesti keele oskus peab olema emakeelega võrdsel tasemel, vastasel juhul ei suudeta luua alust lapse keeleõppes õigele hääldusele ja lauseehitusele. Küsitlusest selgus, et eesti keele õpetajate kodukeeleks on rohkem siiski vene keel (47 õpetajal, 48% vastanud õpetajatest) kui eesti keel (37 õpetajal, 38% vastanud õpetajatest).

Lasteasutuses töötab palju loomingulisi ja oma erialal end pidevalt täiendavaid õpetajaid. Lasteaia eesti keele kui teise keele õpetaja peab olema oma erialal ja kasvatusteaduses hea ettevalmistusega spetsialist. Alusharidus on üks hariduse osa ja õpetajal on suur vastutus, sest tema tegevus peab toetama nii lapse keelelist kui üldist arengut. Vastanud 97 õpetajast ei ole osalenud ühelgi täienduskoolitusel 20 õpetajat, kõige enam (10 õpetajat) Harjumaalt. Õpetajate soov ennast erialaselt täiendada on suur – kõige enam sooviti seminare, kus õpetajad saaksid jagada omavahelisi praktilisi kogemusi, ühisseminare vajalike materjalide koostamiseks ja eesti keele kui võõrkeele metoodika alast koolitust.

Küsitlusest selgus, et eesti keele õpetajate tegevusi on külastatud ja hinnatud kõige rohkem lasteasutuste juhtide poolt (46 lasteasutuses).

Eesti keele õpetaja keskmine töökoormus on 0,5. Täistöökoormust suudavad pakkuda vaid vähesed lasteaia ja sel juhul on laste eesti keele õppe mahtu suurendatud. Keelekümblus- ja kakskeelse õppe metoodika järgi töötavad rühmaõpetajad täiskoormusega. 40 õpetajat töötab ka mujal õppeasutuses eesti keele õpetajana.

Õpetajate tööstaaži analüüsidest selgus, et kõige rohkem lasteasutuse eesti keele õpetajaid on 0–1 aastase tööstaažiga (31 õpetajat). Sellest järeldub, et eesti keele kui teise keele õpetaja amet on muutunud noorte õpetajate seas populaarsemaks ning eesti keele kui teise keele õpetamise olukord lasteaedades on muutunud stabiilsemaks. 97 küsitlusele vastanud õpetajast omab õpetaja ametijärku 78 õpetajat, vähe (ainult 2) on vanemõpetajaid ja ei ole ühtegi õpetaja-metoodikut.

Õpetajate küsitlusest kasutatavate õppematerjalide kohta selgus, et spetsiaalselt eesti keele õppeks loodud, MEIS-i Keelekümbluskeskuse poolt välja antud õppematerjale kasutavad keelekümblusmetoodika alusel töötavad lasterühmad. Palju kasutatakse ühislugemise raamatute sarja „Loeme koos“ ja „Eesti keel tirtsudele ja põnnidele“, töövihikuid lasteaiale, mille autor on Ly Krikk. Need materjalid on igale lasteaiale kättesaadavad. Viimaste aastate spetsiaalsed õppematerjalid, mis on loodud projektide baasil, on ainult nendes lasteasutustes, mille õpetajad on vastavatel kursustel või projektides osalenud. Meelsasti kasutavad õpetajad muusikalist ja pildilist materjali. Õppekvaliteedi parandamiseks ja mitmekesisistamiseks soovivad õpetajad temaatilisi töölehti, keelemänge, lotosid, puslesid, metoodilist materjali, laulude ja luuletuste

kogusid (koos nootidega ja CD-ga), sobivate mängude ja tantsude kogumikke (koos nootide, kirjelduste ja CD-ga), videomaterjali ja suuri süžeelisi pilte.

Ankeetide andmetest lähtudes on kõikides vene õppekeelega lasteasutustes käivatel lastel võimalik õppida eesti keelt. Spetsiaalsete õppematerjalidega on kõige paremini varustatud keelekümblusmetoodika alusel loodud keeleõpperühmad. Samuti on nende rühmade õpetajate enesetäiendamine ja omavaheline suhtlemine järjekindel ja tulemuslik. Tavametoodika alusel loodud õpperühmades napib spetsiaalseid õppematerjale, õpetajate enesetäiendamine on lasteasutuste lõikes väga erinev ja õpetajate vaheline koostöö omaalgatuslikul tasemel.

Praegu puudub lasteasutustes üks süsteemne õppematerjal, mida õpetajad võiksid oma töös aluseks võtta. Palju on erinevaid valmis vahendeid, mida saab ka keeleõppes kasutada, aga õpetajad ei ole neist teadlikud. Selleks, et tagada kvaliteetne haridus ja mitmekesistada keele õpetamist, otsivad ja valmistavad õpetajad õppematerjale sageli ise.

Kogu õppeprotsess sõltub õpetajast endast, tema ettevalmistusest, keeleoskusest, motiveeritusest, loovusest ja lasteaia materjaalsest vahenditest. Kokkuvõtteks võib öelda, et lasteasutustes töötab palju mitmekülgsete teadmistega loovaid õpetajaid, kes püüavad tagada lapsekeskset ja kvaliteetset õpetust, kuid süsteemne tegevus õpetajate koolitamise, õppematerjalide koostamise ja kättesaadavaks tegemise osas oleks väga vajalik.

VI Soovitused

Uuringu eesmärgiks oli välja selgitada eesti keele kui teise keele õpetamise olukord Eesti koolieelsetes lasteasutustes 2005/2006 õppeaastal. Uuringu käigus kogutud informatsiooni ja Eesti Keele Kui Teise Keele Õpetajate Liidu (EKTKÕL) tegevussuuna "Keeleõpetus lasteaias" töörühma liikmete Lea Maibergi ja Maibi Rikkeri isikliku töökogemuse põhjal esitame järgmised soovitused:

1. Selleks, et keeleõpe lasteasutuses oleks tulemuslikum, tuleks luua lasteasutustele võimalus rohkemate keelekümbel- ja kakskeelsete rühmade avamiseks. See annab lastele suuremad võimalused suhelda laiemalt ja erinevatel teemadel eesti keeles.
2. Rühmades, kus lastele õpetatakse eesti keelt 2-3 korda nädalas, oleks eesti keele kuulamiseks ja praktiseerimiseks hea viia läbi üks kord nädalas käeline tegevus, liikumine või matemaatika eesti keeles. Valikuliselt (lihtsama sõnavaraga) vaatlusi ja õppekäike võiks samuti läbi viia eesti keeles.
3. Tuleks toetada eesti keele kui teise keele õpetajate järjepidevat erialast täiendkoolitust. Ankeetide andmetest lähtuvalt on 97 eesti keele õpetajast 58 õpetajal erialane haridus ja põhjalikud teadmised nii alusharidusest kui võõrkeele metoodikast. Haridusosakondade ja lasteasutuste poolt tuleks toetada ja suunata õpetajaid omandama eesti keele kui teise keele õpetaja lisaeriala ning eesti keele õpetajaid omandama koolieelse lasteasutuse õpetaja täiendkoolitust.
4. 2006 aasta juunis korraldatud lasteaedade eesti keele õpetajate suvekoolis avaldatud arvamuste põhjal selgus, et õpetajad soovivad ja vajavad rohkem praktilisi koolitusi. Spetsiifilist koolitust soovivad ka lasteaedade muusika- ja liikumisõpetajad, kellel on võimalus toetada eesti keele õpet.
5. Tuleks leida noortele ja kogemusteta õpetajatele mentorid, kes toetaks ja aitaks neid esimestel tööaastatel.
6. Tuleks toetada rühmaõpetajate eesti keele õppimist, et nad oleksid võimelised kasutama eesti keelt kogu päeva tegevustes. Rühmaõpetajad vajavad nii keeleõpet kui tutvustust võõrkeele õpetamise metoodikast.
7. Tuleks suurendada ja mitmekesistada eesti keele kui teise keele õppematerjalide hulka. Õpetajad soovivad kasutada spetsiaalselt võõrkeeleõppeks koostatud puslesid ja lauamänge, samuti suuri süžeelisi pilte, et arendada jutustamisoskust.
8. Teha nii, et spetsiaalselt eesti keele kui teise keele õppematerjalid oleks kättesaadavad kõigile soovijatele (lasteasutused, õpetajad, lapsevanemad).
9. Tuleks pöörata tähelepanu eesti keele kui teise keele õpetajate töötingimuste parandamisele ning võimaldada sisustada keeleõppeks eraldi ruum, väga vähestes lasteaedades on eesti keele tegevuste läbiviimiseks omaette ruum olemas.
10. Tuleks leida lasteaias eesti keele kui teise keele õpetajatele võimalus omavaheliseks paremaks koostööks ja suhtlemiseks. Korraldada vestlusringe ja erinevate õppematerjalide koostamise seminare. Kuna õpetajate ja laste keeletase on piirkonniti erinev, tuleks õppematerjalide koostamisel kaasata kõikide Eesti piirkondade eesti keele õpetajaid.
11. Lasteaedade eesti keele õpetajad ja piirkonna koolide I klassi klassiõpetajad võiksid teha omavahel koostööd.

Võrreldes ankeetküsitluse läbiviimise ajaga on 2006. aasta augustiks MEIS Haridusprogrammide Keskuse eestvedamisel tehtud järgmised eesti keele kui teise keele õppimist ja õpetamist toetavad tegevused:

1. On koostatud eesti keele õpetamise töölehed erinevas vanuses lastele (4–5, 5–6, 6–7) ning nende kasutamist tutvustav õpetajaraamat. Lahendamisel on küsimus nende materjalide õpetajatele kättesaadavaks tegemisest.
2. ETKKÕL juurde on moodustatud tegevussuuna „Keeleõpetus lasteaias” töörühm.
3. 2006. aasta juunis toimus suvekool 30 muukeelse lasteaias eesti keele õpetajale.
4. Tallinna lasteaiade eesti keele kui teise keele õpetajate koostöö ja õppetöö parandamiseks hakkab 2006. aasta septembrist tööle metoodikakabinet, mis asub Tallinna Tähekeses lasteaias.

Küsitluse saanud ja sellele vastanud lasteaiad

Jrk nr.	Maakond	Lasteasutus	Linn/alev	Vastas/ei vastanud
1.	Harjumaa	Eralasteaed Kuldpelikani Pesa	Tallinn	ei
2.	Harjumaa	Harku lasteaed	Harku	ei
3.	Harjumaa	Kadrioru lasteaed	Tallinn	ei
4.	Harjumaa	Kehra Lastetare	Kehra	jah
5.	Harjumaa	Kopli lasteaed	Tallinn	eesti õppekeel
6.	Harjumaa	Lasteaed Kajakas	Tallinn	jah
7.	Harjumaa	Lasteaed Kelluke	Tallinn	jah
8.	Harjumaa	Lasteaed Kraavikrõll	Tallinn	ei
9.	Harjumaa	Lasteaed Maasikas	Tallinn	jah
10.	Harjumaa	Lasteaed Mesipuu	Tallinn	jah
11.	Harjumaa	Lasteaed Naeratus	Tallinn	jah
12.	Harjumaa	Lasteaed Ojake	Tallinn	jah
13.	Harjumaa	Lasteaed Rõõm	Maardu	jah
14.	Harjumaa	Lasteaed Sipsik	Paldiski	ei
15.	Harjumaa	Lasteaed Õunake	Tallinn	puuetega laste l/a, eesti keele tegevusi ei toimu
16.	Harjumaa	Lasteaed Rukkilill	Maardu	jah
17.	Harjumaa	Lehola lasteaed	Tallinn	jah
18.	Harjumaa	Loksa lasteaed	Loksa	ei
19.	Harjumaa	Mahtra lasteaed	Tallinn	jah
20.	Harjumaa	MTÜ Edu Valem lasteaed	Tallinn	ei
21.	Harjumaa	Muinasjutu lasteaed	Tallinn	ei
22.	Harjumaa	Paekaare lasteaed	Tallinn	jah
23.	Harjumaa	Rummu lasteaed	Rummu	jah
24.	Harjumaa	Sitsi lasteaed	Tallinn	jah
25.	Harjumaa	Sõbrakese lasteaed	Tallinn	jah
26.	Harjumaa	Taime lasteaed	Tallinn	ei
27.	Harjumaa	Tallinna Allika lasteaed	Tallinn	jah
28.	Harjumaa	Tallinna Arbu lasteaed	Tallinn	jah
29.	Harjumaa	Tallinna Asunduse lasteaed	Tallinn	jah
30.	Harjumaa	Tallinna Järveotsa lasteaed	Tallinn	jah
31.	Harjumaa	Tallinna Kadaka lasteaed	Tallinn	jah
32.	Harjumaa	Tallinna Kaisukaru lasteaed	Tallinn	jah

33.	Harjumaa	Tallinna Kivimurru lasteaed	Tallinn	ei
34.	Harjumaa	Tallinna Kuristiku lasteaed	Tallinn	jah
35.	Harjumaa	Tallinna lasteaed Sinilill	Tallinn	jah
36.	Harjumaa	Tallinna lasteaed Südameke	Tallinn	jah
37.	Harjumaa	Tallinna Liikuri lasteaed	Tallinn	jah
38.	Harjumaa	Tallinna Liivalaia lasteaed	Tallinn	ei
39.	Harjumaa	Tallinna Liivalossi lasteaed	Tallinn	jah
40.	Harjumaa	Tallinna Lindakivi lasteaed	Tallinn	jah
41.	Harjumaa	Tallinna Linnamäe lasteaed	Tallinn	jah
42.	Harjumaa	Tallinna Majaka lasteaed	Tallinn	ei
43.	Harjumaa	Tallinna Muhu lasteaed	Tallinn	ei
44.	Harjumaa	Tallinna Mustakivi lasteaed	Tallinn	jah
45.	Harjumaa	Tallinna Mustamäe I lasteaed- algkool	Tallinn	ei
46.	Harjumaa	Tallinna Mustamäe II lasteaed- algkool	Tallinn	ei
47.	Harjumaa	Tallinna Pae lasteaed	Tallinn	jah
48.	Harjumaa	Tallinna Paekaare lasteaed- algkool	Tallinn	jah
49.	Harjumaa	Tallinna Pallasti lasteaed	Tallinn	liitus Tallinna Asunduse lasteaiaga
50.	Harjumaa	Tallinna Päevalille lasteaed	Tallinn	ei
51.	Harjumaa	Tallinna Raadiku lasteaed	Tallinn	jah
52.	Harjumaa	Tallinna Rukkilille lasteaed	Tallinn	ei
53.	Harjumaa	Tallinna Seli lasteaed	Tallinn	jah
54.	Harjumaa	Tallinna Suur-Pae lasteaed	Tallinn	jah
55.	Harjumaa	Tallinna Terakese lasteaed	Tallinn	jah
56.	Harjumaa	Tallinna Tähekese lasteaed	Tallinn	jah
57.	Harjumaa	Tallinna Unistuse lasteaed	Tallinn	jah
58.	Harjumaa	Tallinna Ülemiste lasteaed	Tallinn	jah
59.	Harjumaa	Tallinna Ümera lasteaed	Tallinn	jah
	59 lasteasutust			vastas 39
60.	Ida-Virumaa	Eralasteaed Mesimumm	Kohtla-Järve	ei
61.	Ida-Virumaa	Lasteaed Aljonuška	Kohtla-Järve	jah
62.	Ida-Virumaa	Lasteaed Cipollino	Narva	jah
63.	Ida-Virumaa	Lasteaed Helepunased Purjed	Sillamäe	jah
64.	Ida-Virumaa	Lasteaed Jaaniussike	Sillamäe	jah
65.	Ida-Virumaa	Lasteaed Kakuke	Narva	ei

66.	Ida-Virumaa	Lasteaed Kakuke	Kohtla-Järve	jah
67.	Ida-Virumaa	Lasteaed Kalevipoeg	Jõhvi linn	jah
68.	Ida-Virumaa	Lasteaed Kannike	Kiviõli linn	jah
69.	Ida-Virumaa	Lasteaed Karikakar	Narva	ei
70.	Ida-Virumaa	Lasteaed Karikakar	Narva-Jõesuu linn	jah
71.	Ida-Virumaa	Lasteaed Karuke	Kohtla-Järve	jah
72.	Ida-Virumaa	Lasteaed Kaseke	Narva	jah
73.	Ida-Virumaa	Lasteaed Kirsike	Narva	ei
74.	Ida-Virumaa	Lasteaed Kuldkalake	Narva	jah
75.	Ida-Virumaa	Lasteaed Kuuseke	Narva	ei
76.	Ida-Virumaa	Lasteaed Käoke	Narva	jah
77.	Ida-Virumaa	Lasteaed Maasikas	Narva	jah
78.	Ida-Virumaa	Lasteaed Marjake	Narva	jah
79.	Ida-Virumaa	Lasteaed Muinasjutt	Kohtla-Järve	ei
80.	Ida-Virumaa	Lasteaed Muinasjutt	Narva	jah
81.	Ida-Virumaa	Lasteaed Ojake	Narva	jah
82.	Ida-Virumaa	Lasteaed Pingviin	Narva	jah
83.	Ida-Virumaa	Lasteaed Potsataja	Narva	jah
84.	Ida-Virumaa	Lasteaed Punamütsike	Kohtla-Järve	jah
85.	Ida-Virumaa	Lasteaed Põngerjas	Narva	jah
86.	Ida-Virumaa	Lasteaed Päikene	Narva	ei
87.	Ida-Virumaa	Lasteaed Päikseke	Sillamäe	jah
88.	Ida-Virumaa	Lasteaed Pääsuke	Kohtla-Järve	ei
89.	Ida-Virumaa	Lasteaed Pääsuke	Narva	jah
90.	Ida-Virumaa	Lasteaed Rukkilill	Kohtla-Järve	jah
91.	Ida-Virumaa	Lasteaed Rukkilill	Sillamäe	jah
92.	Ida-Virumaa	Lasteaed Sipsik	Jõhvi linn	jah
93.	Ida-Virumaa	Lasteaed Sädemeke	Narva	jah
94.	Ida-Virumaa	Lasteaed Tareke	Narva	jah
95.	Ida-Virumaa	Lasteaed Tareke	Kohtla-Järve	jah
96.	Ida-Virumaa	Lasteaed Tuhkatriinu	Kohtla-Järve	jah
97.	Ida-Virumaa	Lasteaed Tuluke	Narva	jah
98.	Ida-Virumaa	Lasteaed Tuvike	Kohtla-Järve	jah
99.	Ida-Virumaa	Lasteaed Vikerkaar	Narva	jah
100.	Ida-Virumaa	Lasteaed Väikemees	Kohtla-Järve	ei
101.	Ida-Virumaa	Lasteaed Väikevend	Narva	jah
102.	Ida-Virumaa	Mäetaguse lasteaed Tõruke	Mäetaguse vald	jah
103.	Ida-Virumaa	Püssi lasteaed	Püssi linn	ei

104.	Ida-Virumaa	Sinimäe lasteaed	Sinimäe alevik	jah
105.	Ida-Virumaa	Vaivara lasteaed	Olgina alevik	ei
	46 lasteasutust			vastas 35
106.	Jõgevamaa	Kunda lasteaed Kelluke	Kunda	eesti õppekeel
107.	Jõgevamaa	Kungla lasteaed	Rakvere	eesti õppekeel
108.	Läänemaa	Lasteaed Pääsuke	Valga	jah
109.	Lääne-Virumaa	Lasteaed Valko	Valga	ei
110.	Lääne-Virumaa	Lasteaed Tareke	Haapsalu	jah
111.	Lääne-Virumaa	Mustvee lasteaed	Kasepää vald	jah
112.	Pärnumaa	Pärnu lasteaed Kelluke	Pärnu	jah
113.	Pärnumaa	Pärnu Liblika Tänavala lasteaed	Pärnu	jah
114.	Pärnumaa	Pärnu Ülejõe lasteaed	Pärnu	jah
115.	Pärnumaa	Sindi lasteaed	Sindi linn	jah
116.	Tartumaa	Tapa lasteaed Vikerkaar	Tapa	jah
117.	Tartumaa	Tartu lasteaed Piilupesa	Tartu	jah
118.	Tartumaa	Tartu lasteaed Päkapiikk	Tartu	jah
119.	Tartumaa	Tartu lasteaed Sirel	Tartu	ei
120.	Tartumaa	Tartu lastepäevakodu Annike	Tartu	ei
121.	Tartumaa	Tartu lastepäevakodu Kelluke	Tartu	jah
122.	Tartumaa	Tartu lastepäevakodu Mõmmik	Tartu	ei, ainult keelekümbelus
123.	Valgamaa	Tartu Maarjamõisa lasteaed	Tartu	ei
124.	Valgamaa	Tiheda lasteaed-alkool	Mustvee	jah
	19 lasteasutust			vastas 12